

թեամբ գրութիւն մը հրատարակեց. — յո-
րում՝ տուրանեան և իրանեան ժողովրդաց
մէջ եղած յարաբերութիւնը կը բացատրէ:
Չանապան ծանօթութիւններ կու տայ շայտց
ազգիին և աշխարհին վրայ:

ՅԵՂԵԿԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՄԻՍ

ՆՈՅՆՈՒՐ ԲԵՐ 20

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳԳ ԵՒ ՍՊԱՆԻԱ

ՄԻԱՑԵԱԼ Նահանգաց և Սպանիոյ մէջ
գերջնական հաշտութեան մը համար ի Պարիզ
գումարուած երկուց Պետութեանց Դեսպանա-
ւորները, շատ ծանրութեամբ կը յաւաքէն նա
մանաւանդ դժուարին և անհամաձայն վիճակի
մը մէջ կը գտնուէին մասնաւորապէս Փիլիպպեան
կղզեաց պատճառաւ:

Ամերիկացիք՝ Մանիլայի տերիտորիան իրա-
ւունք մը ստացած կը համարին ամբողջ Փի-
լիպպեանց վրայ: Եւ կամ կ'ուզեն զեն կէս մի-
լիարով: Սպանիացի նուիրակը բացարձակա-
պէս կը պնդեն, որ Սպանիա չի կրնար հրաժա-
րել փիլիպպեանց գերիշխանութենէն: Այս առ-
արձայնութիւնը քիչ քիչ այնպիսի կերպարանք
մը կ'առնու, որ մինչև կը սպառնայ պատճառ
ըլլալու դեսպանաժողովին ցրուելուն և թըշ-
նամութեանց սկսելուն: Ամերիկացիք ցարդ ի-
րենց պահանջներէն կէտի մը վրայ տեղիք
առած յեն: Միացեալ Նահանգք որ երբեմն
կը խորշէին աշխարհակալութենէ և կ'ընդդի-
մանային աշխարհակալութիւն փափագող ժո-
ղովրդաց, հիմա կը սկսին ցուցնել՝ որ հարա-
զատ ծնունդք են Անգլիոյ ժողովրդեան և ոգ-
ւոյն: Նիւ Եորքէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ՝
որ ամերիկացի նուիրակը հրահանգ ընդու-
նած են, եթէ մինչև Նոյեմբերի 23 սպանիացի
նուիրակը չընդունին Միացեալ Նահանգաց
հարաբար պահանջքը, բանակցութիւնները ընդ-
հատեալ հաշակել և զինադադարումը վերցունած:
« Այն ատեն Ամերիկա զօրութեամբ պիտի
ձեռք բերէ, ինչ որ չլրացաւ դիւանագիտական

միջոցներով »: և կ'ըսուէ՝ որ երկու բանակք
անմիջապէս բռնեն զԿուբա և զՓիլիպպեանս:
Սպանիացիք կը պահանջեն, որ զաշխարհովը
Ձինադադարման հիմունքներէն դուրս չելլէ, և
կը ծանուցանեն՝ որ չեն կրնար ընդունիլ Ամե-
րիկացոց պահանջքը: Սերով յանձն կ'առնուէ՝
որ իրաւարար իշխանութիւն մը դուռի: Եւ ե-
թէ իրենց արգար դիտողութիւնք չըսուին, այն
ատեն պիտի բողբեն ընդդէմ Ամերիկացոց
պահանջներուն և պիտի թողուն զԻսպանաժո-
ղովը: Բայց յետոյ...

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳԳ

Միացեալ Նահանգաց մէջ կատարուեցան՝
գաւառներուն կառավարաց և Համաժողովին
(congreso) ընտրութիւնք, որոնք այս տարի ար-
տաքայ կարգի կարեւորութիւն մը առած էին
ներկայ քաղաքական պարագայից պատճա-
ռաւ: Մէկմէկու դէմ կը կռուէին հասարա-
պետականք՝ որք կողմնակիցք են աշխարհա-
կալութեան, մշտնջենաւոր բանակաց և ծո-
վային զօրութեան անելուն, և ռամկավարք՝
որոց սիրելի է պահել Միացեալ Նահանգաց
նախկին ամփոփ ժրագիրը, Հասարակապետա-
կանք շահեցան մեծամասնութիւն մը, թէպէտ
յոյժ նուազ Համաժողովին մէջ, և իրենց թիկն-
ածուն Ռուսթվելտ, որ ամանգամայն յաւորդ կը
կարծուէ: Մէկքէնէյի, ընտրուեցաւ Կառավա-
րչ Նիւ Եորքի վիճակին: Յայտնի է, որ յԱ-
մերիկա ընտրութեանց մէջ մեծ դեր կը կա-
տարէ դրամը, և երկու կուսակցութիւնք ան-
համար գումարներ ծախեցին այս առթիւ:

ԲՐԱԶԻԼ

Նոյեմբեր 18ին Բրազիլի Նոր նախագահն Կամ-
բու Շէլլաս, անցաւ իշխանութեան զուախ, յոր-
դորելով Աւետարանով մը զգաւառ յարմարելու
Հասարակապետական ձևոյն որ հաստատուն
վարչութիւն մը դարձաւ Բրազիլի համար, և
պահարարակերով գաւառաց բաժանողական ձեռ-
տռամները: Ապա նոր պաշտօնարան մը անուա-
նեց:

ԱՆԳԼԻԱ

ԱՆԳԼԻԱ — ԳԱԼԼԻԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Երբ անգլիական լրագրութիւնը բարձրաձայն
դուրի մը Գալլիացոցը և Ֆալոդա գտնուելուն
դէմ, Պարիզի կառավարութիւնը իտեղե-
կաբեր կոչեր էր ի Գահիրէ և ապա ի Պարիզ՝

Մարշալն զնդապետի նիդակակիցներէն մին՝ զհարկարապետն Բարառտիէ: Հազիւ Բարառտիէ մեկներ էր յեղիպտոսէ, երբ յանկարծ լսուեցաւ՝ որ Մարշալն զնդապետը ևս մեկներ էր ի Գահիրէ: Այն օրուէն յայտնի էր՝ որ Գալլիա տեղիք պիտի տար և պիտի ընդունէր Անգլիոյ պահանջը՝ անպայման թողլով զՖաշադա: Մեծին Բրիտանիոյ երազ և ահաւոր պատերազմական հանդերձանքը և Մանչի մէջ զօրաւոր նաւատորմի մը յանկարծուտ ներկայութիւնը, մեծ ապաւորութիւն ըրեր էին Գալլիոյ վարչութեան վրայ, որ թէպէտ ի սկզբան դիւանադատական միջոցներով օնացեր էր ցուցընէ՝ որ Հարաւային Սուտան շատոնց լքեալ էր յեղիպտոսէ, որով և Մարշալն անսեր մնացեալ երկիրներ զբաւեր էր, և սակայն Գեղիմ մատնեմին պատճառաբանութիւնք աւելի զայրացուցեր էին անգլիացի լրագրութիւնը, ի Գալլիա ևս ամէն կուսակցութիւն միասիրտ յաւելալ էր և հայրենասիրական ոգեով մը կ'ուզէր պաշտպանել « ազգային այս դատը »: սակայն վարչութիւնը, որ երբեք չէր կրնար զԳալլիա այնքան զօրաւոր ըմբռնել՝ որ Անգլիոյ հետ կուսեցու ղինակի մէջ դռնօժի, համակաւեցաւ տեղիք տալու, կոչելով առանց պայմանի մը զՄարշալն: Գալլիա յետ 1871ի, առկէց աւելի մեծ մահացուցում և պարտութիւն չէր կրած: Ֆաշադայի թեքը պատերազմ մը կ'որոշեցնելու հաւասար համարակեցաւ: Եւ սակայն Պաշտօնարանին հակառակորդք անգամ, ըմբռնելով Գալլիոյ դրութիւնը, հայրենասիրական ոգեով մը, չուզեցին այսպիսի մեծ նիւթ մը խօտարանին մէջ իրր զենք մը զօրծածել ընդդէմ վարչութեան, չուզեցին որ նոյն իսկ խօտուի այդ նիւթոյն վրայ: Ձեր կարելի մեծագոյն հայրենասիրութիւն և միանգամայն խոչմտութիւն ցուցընել:

Այսպէս Սուլթրի առանց զենուց մեծ յաղթանակ մը կը տանէր, այնքան մեծ որ կարծեա Ֆաշադայի անունը մոռցնել կու տար Օնգուրմանի յաղթանակը, և լրտ Գիշերը, որ Բարառտիէ հարկարապետին հետ նաւարկելով հասեր էր ի Մարսիլիս և ի Պարիս, ի Լանդրա, իւր յաղթական շքեղ ընդունելութեանց մէջ Օնգուրմանէ և խարթումէ աւելի լսեց ուրախակցութիւնք Ֆաշադայի ճարտար զբաւման նկատմամբ: Սուլթրիի ընդդիմակցեք ևս յայտնեցին իրենց մեծ գահութիւնը՝ այս յաղթանակին նկատմամբ:

Ա Ի Ս Տ Ե Ի Ա

ՅԱւստրիա և ի Հունգարիա՝ խորհրդարանաց մէջ կը շարունակեն անպտուղ և՛ անկիրք վեճաբանութիւնք՝ աւստրիա-հունգարական համաձայնութեան նկատմամբ: Ի Բուդա Պէշտ ընդդիմակցեք խափանող միջոցները կը շարունակեն: Ձախակողմեանք սկսան անձնական պատերազմ մը ընդդէմ Բանֆիի՝ և Նոյիմբեր 8ին առաջարկեցին՝ որ առաջին պաշտօնեայն զազտին գումարմամբ դատուի, իրեւ մեծամեծ գեղծմունքներ զորեղ վերջին ընտրութեանց մէջ: Նոյիմբեր 17ի գումարման մէջ՝ մինչև Խորհրդարանին « դուրս վճռուի Բանֆի » գոչեցին: Բայց առաջին պաշտօնեայն հանդարտութեամբ հատկացուց, որ եթէ խորհրդարանը չքուէարկէ համաձայնութիւնը, կան խորհրդարանէ դուրս միջոցներ զայն ընդունելի ընելու: Արդէն մեծամասնութիւնը իւր կողմն է, և իրեն առաջարկած առժամանակեայ Ելեւիտտոքը նաւաւոր մեծամասնութեան մը ծափահարութեամբք քուէարկուեցաւ:

Նոյեմբեր 7ին դարձեալ կոմսն Թուն ամբաստանուած էր՝ լեզուաց նկատմամբ Հընսմանին համար: Կոմսն Թուն արութեամբ պաշտպանեց ինքզինքը: Եւ որովհետեւ լեհ երեսփոխանք կողմնակիցք երեցեր էին առաջին պաշտօնէին նոցա զէմ յարձկեցան ծանօթ զերման երեսփոխանքն Շեօները և Վոլֆ: Յետինս զլեհացի կոչեց, « Ազգ հացկատակ »: Ահաւոր շփութեան մը ծագեցաւ և լեհ երեսփոխանք կոչեցին զգերման երեսփոխանս « աւաղակ, գող »:

Բայց գերման կուսակցութեան մէջ պառակտմունք արդէն սկսած են, և ապակով կը համարուի վարչութեան յաղթանակը, առանց բռնադատել միջոցներու գիմելու:

Քաղաքական այսպիսի պատահարաց ծամանակ, ի վերին ուրիշ տխուր արկածք՝ զբաւեր էին բովանդակ աշխարհի ուսումնական և առողջապահական ուշադրութիւնքը: Բոթլին Միւլլըր, որ յետ ուսումնասիրելու գծանախատը մօտանց ի Զնդիստան, բերած էր իւր հնար նորա իրարար. և ծանախարի զէմ փորձերու կը զբաւէր՝ հիւանդանոցին մէկ անկիւն մը զանազան կենդանեաց վրայ: Ձի գիտցուի թնչ տնջողութեամբ՝ վարակեցաւ այդ ահաւոր ախտէն այդ փորձերու մէջ իրեն օգնող ծառային, որ մեռաւ, և զոր դարմանելով անոր հիւանդութիւնը առին հիւանդապահ կիներ և բոթլին Միւլլըր-որ դիւցաղնական արութեամբ հանդարտ քայ-

լից ի դերեզման կրօնական պատրաստութիւն. ներքով և մշտնջենաւոր հրաժեշտի ողջոյնները և արամադրութիւնները կրկնելով իւր ընտանեաց: Բոլոր Աւստրիա և բարձր ուսումնական աշխարհը յուզեցաւ, և ստորագրութիւնք կը հաւաքուին մահարձանի մը համար: Մեծաւնակ հիւանդագահ կիներ, և այսպէս վերջացաւ ախտէն վարակելու երկիրը:

Գ Ա Լ Լ Ի Ա

Ի Գալլիա խօսարանին բացդեղուն, երեսփոխանաց մեծամասնութեան փափաքն էր՝ պաշտօնարանէն բացատրութիւն մը լռելի Դրէյֆուսական խնդրոյն նկատմամբ: Գոր վարչութիւնը վերաքննութեան ճամբուն մէջ զրբեր էր: Պատերազմի պաշտօնեայն Շանուան, որ մինչև այն ատեն համամիտ կը համարուէր իւր պաշտօնակցաց, հակադրէյֆուսական երեսփոխանաց քննարարութիւնէն զրգոհալլ յանկարծ զիմեց բեմը և ի մեծ զարմացումն բոլոր խօսարանին, ծանոյց թէ Դրէյֆուսին խնդրոյն նկատմամբ, ինքն ալ նոյն կարծիքն ունէր, ինչ որ ունէին իրմէ առկի պատերազմի պաշտօնեայք, և թէ խօսարանին առջև կու տար իւր հրաժարականը ի պաշտօնէութիւնէ: Ձայն ըստ և անմիջապէս՝ աճապարանօք մեկնեցաւ բեմէն և խօսարանէն: Կրնայ դուշակուիլ այս անակընկալ հարուածոյն ազդեցութիւնը: Պաշտօնարանին նախագահը Բրիտոն՝ ծանոյց որ բնաւ նախնապէս տեղեկութիւն մը չունէր եղածին վրայ, և ցարդ մէջերնին կարծեաց տարաւայնութիւն մը չէր եղած: Ուրիշ հասարակապետական նշանակաւոր երեսփոխանք՝ իրենց ցաւը յայտնելով հանգերձ առաջարկեցին, որ քուէարկուի, « Գաղաքական իշխանութեան քարձրութիւնը զինուորական իշխանութեան վրայ »: Այս առաջարկը քուէարկուեցաւ. զրեաթէ լիովին չայնիւք, ապա առաջարկուեցաւ բանակին վառահոսութեան քուէ մը, որ ստացաւ 880 ձայն ընդդէմ 2 քուէէն: Յետոյ Պաշտօնարանին վրատահոսութեան քուէարկութիւնը մերժուեցաւ 286 քուէէնք ընդդէմ 154 քուէէնց:

Պաշտօնարանը՝ այս հակառակ քուէին վրայ անմիջապէս հրաժարեցաւ և նախագահը ընդունեցաւ հրաժարականը: Յետոյ Ֆելլիքս Ֆոր՝ յետ սովորական խորհրդակցութեան՝ Շար Տիւֆիւլէ յանձնեց կազմել նոր պաշտօնարան մը, որ յաջողեցաւ փութով և նոր պաշտօնարանին մէջ կը մտնէին Ֆրէյսինէ իւր պաշտօնեայ պատերազմի, Պէյտրալ պաշտօնեայ Նիւմարից, Լոգրուա կը մնար պաշտօնեայ Ժովային զօրու-

թեան և Դէլլասսէ՝ պաշտօնեայ Արտաքին Գործոց: Ի Գալլիա քիչ անգամ այսպէս դիւրին վերջացած է պաշտօնարանական տագնապ մը:

Նոր պաշտօնարանը Նոյեմբեր կին ներկայացաւ խօսարանին և ծանոյց որ հաւատարմ խօսարանի արտայայտած կամայք, ինքն ալ կը հրատարակէ՝ որ զինուորական իշխանութիւնը պէտք է ենթարկուած մնայ քաղաքականին և թէ պաշտօնարանը պիտի սպասէր և յարգէր դատարարց վէճը նկատմամբ զրէյֆուսական խնդրոյն, զի Ատենական իշխանութիւնը պէտք է ազատ ըլլայ և քան անկախ: Ապահովուց որ Պաշտօնարանը պիտի զործէր յենլով հասարակապետական մեծամասնութեան վրայ և վերջացուց խօսքը: Ըսելով որ Գալլիա հանգստութեան պէտք ունի 1900ի Յուլիոս հանգստը պատրաստելու համար: Պաշտօնարանին ծանուցմանը մեծ ծափահարութեամբք ընդունելի եղան և պաշտօնարանը վստահութեան 429 քուէ ունեցաւ ընդդէմ 64 քուէից:

Հոկտեմբեր 23ին՝ վճռաբեկ ատենադ, յետ Հոկտեմբերական ճարտարախօսութեան Բարդ Սորհրդականին և Մոնար՝ Տիւիլին Դրէյֆուսի փառատարանին, յայտնած էր որ կարելի էր ընդունիլ Դատին վերաքննութեան համար աղբոր մը, և թէ Ատենը իւր կողմէն նախկին քննութեանց Յաւելուած քննութիւն մը պիտի կատարէր: Հոկտեմբեր 31ին սկսան այս Յաւելուած քննութիւնք և կանուցեցան իբր վկայք նաև նախկին պատերազմի պաշտօնեայք՝ Մէրսիէ, Բիլլո, Կալէնեաք, Յուրլինտէն և Շանուան: Ընդհանուր կարծիքն այն էր որ Պատերազմի պաշտօնեայք, այնպիսի փառատր պիտի յայտնեն, որ ի սպառ պիտի խափանուի վերաքննութիւնը: Եւ սակայն վճռաբեկ Ատենը որոշեց վերաքննութիւնը, հրամայեց վարչութեան որ Դրէյֆուսի ծանուցումն այս ուրողութիւնը որչափ կարելի է փութով և Գալլիա խափանութեանց պաշտօնարանի իմացուց քուէաբեկ Ատենին արդէն Դրէյֆուսի ծանուցած ըլլալը: Հաւանական է որ Դրէյֆուս մարտանաւով մը փոխադրուի ի Գալլիա, իւր անձը պաշտպանելու համար: Զինուորական դատաւտան մը բրեքե ստատկազոյն հարուած մը ընդունած չէ և դատաւտանին եղած մեղադրութիւնը, յայտնէն է պէտք է ունենայ իւր ազդեցութիւնը դատողաց նկատմամբ:

Գ Ե Ր Մ Ա Ն Ի Ա

Հոկտեմբեր 23ին Գուլիէլմո Բ և կայսրուհին մեկնեցան ի Կ. Պօլսոյ, ուր սերտ բարեկամու-

թիւն մը յայտնած էր Սուլտանին, փոխադարձն ընդունելով Սուլտանէն, բովանդակ թուրք ժողովրդեան համակրանքը և շնորհակալիքը: Արդեւ Համիդը ըստ արեւելեան ճոխ բարոյի, շէքը ընծաներով պատուած էր իւր կայսերական հիւրերը, նոյնը ըրած էր նաեւ ի Պուլսոյ քաղաքագետութիւնը: Գարնաշէտի Գուլիէլմոս Բիւլըֆ կայսրութեան Արտաքին Գործոց պալատէն ձեռնով ստացեր էր՝ վաճառականական և երկաթուղիական շատ մը նշանաւոր պայմաններ: Ըսուեցաւ, որ նոյն իսկ թուրք-գերման դաշնակցութիւն մը կատարուած ըլլայ ընդ Սուլտան և ընդ Գուլիէլմոս Բ. որուն յետինս կը խոստանար պաշտպանել օսմանեան կայսրութեան փոքր Ասիոյ բովանդակ կայսրաձեռք: Գերմանիոյ կայսրը և կայսրուհին՝ Լուիսիոնք 27ին հասան ի Եմֆա և 30ին հանդիսապէս հետնորդ մտան յերուսաղէմ. և անմիջապէս զնացին այցելելու Ս. Գերդեմանին, ուր զիրենք ընդունեցան լատին, յայն և հայ պատրիարքոսնք, և զորոս ապա պատուեց չքանշաններով: Յետոյ կատարեց հանդիսաւոր եղանակաւ նախագահ տանալին բացումը:

Գուլիէլմոս Բ. ի Պոլսոյ զանաւած ժամանակ, զնած էր յերուսաղէմ « Անցք Սուրբ Կոստան » ըսուած հողը. այդ երկրը նուրիեց հանդիսապէս կաթիլի գերմանական ընկերութեան և այս իւր նուէրը հետագործ մը ծանոյց Հռովմայ Գահանայապետին:

Գուլիէլմոս Բ. ընդհանուր Եւրոպոյի քաղաքական կացութեան պատճառաւ սակաւ ինչ համառօտեց իւր ուղեւորութեան ճամբան: Նոյեմբեր 3ին մեկնեցաւ յերուսաղէմէ, իկն էր ի Եմֆա, 7ին ի Բէյրութ, և 8ին ի Գամատ. կոս, ուր շքեղ ընդունելութիւն մը ունեցաւ, և ուր ինքն ալ ներդրեց զՍուլտան Սալաւտին: Այդ ներդրեանքը իւր քննադատքը ունեցաւ նոյն իսկ գերման լրագրութեան մէջ: Ի Գամատկոսէ մեկնեցաւ Հոգոփոք ճամբով ի Մալթա, և անկէ ի Սիկիւրիա, ուսկից Պալաի (Աւստրիա) ճամբով կը դառնայ ի Գերմանիա:

Ի Տ Ա Լ Ի Ա

Նոյեմբեր 16ին բացուեցան Խոսէրոյ Խորհրդարանքը Պատկի ճամբով մը, յորում Ումբերդո թագաւորը յիշելով մի առ մի անցեալ խօսաբանական շրջանին մէջ թի՛ց ցաւալի և թէ ուրախ լի զէպէրը, կը խաւարէ որ Խոսէրոյ Եւրոպոյի խաղաղութեան համար ունեցեր էր իւր ազդեցութիւնքը, և իրաւաւ Գալլիա, Անգլիա հասաներ էին գործադրել Խոսէրոյ առաջ-

արկած ծրագիրը նկատմամբ Կրետէի: Ինչպէս նաեւ անիշխանականաց հակառակ դեպքանաւ ժողովոյ մը հրաւերը, լիովին ընդունելութիւն դառն էր: Արդէն ամէն տերութիւնք տնտեսաւ նած են իրենց նուիրակքը և փութով դեպաւ նաժողովը կը գումարուի ի Հռովմո:

Ուրիշ փոքր պատահար մը կարծիր ծովու վրայ, ընդ Գալլիա և ընդ Խալիս, ի սկզբան քժտութեան վախ մը տուաւ, բայց երկու կողման ալ վարչութեանց խոհմութեամբ, զրեւթէ խնդիրը յարմարած կը համարուի: Գալլիացի պաշտօնակալ մը Պետութեան Սկոպային նաւով հասնելով ի Ռահէլտա, որ Աֆրիկայի փոքրիկ զիւր մ'է կարծիր ծովուն վրայ, Բաք-է-Մանդէի մօտ, քանի մը սակարկելով (զինուոր տեղացի) ցամաք կ'ելլէ: Ռահէլտայի Խոսէրոյ հրամանատարը փութով ջոկաւով մը հոն կը հասնի, որուն գալլիացի պաշտօնակալը կը պատասխանէ՝ որ ինքը կը կարծի Գալլիոյ հողին վրայ կոխել: Ապա կը քաշուի թողլով անշ իւր երկրորդը և երկու ասկարիներ: Խոսէրոյ հրամանատարն ալ կը թողու հոն կէս ջոկաւ մը: Եւ երկու կողմն ալ կը դիմեն իրենց վարչութեան: Պէտք է գիտնալ որ Ռահէլտայի սուլտան մը՝ Համիդէ լոյտան Գալլիոյ հովանաւորութիւնը խնդրած էր, ընդարձակելով զալլիական Օռոքէ քաղթականութեան սահմանքը մինչև Սինտիսի, որ Խոսէրական Առաքի մաս կը կապէ: Համիդէ լոյտան սուլտանի յաջորդը Բուրան՝ նոր դաշինք մը ըրաւ Խոսէրոյց հետ, ընդարձակելով նոյն կառուածքը: Ներկայ սուլտանը, թո՛ւն Համիդէ լոյտանի, լուսեց հանձնալ իւր նախորդին ըրած դաշինքը, և Խոսէրական վարչութիւնը Վոյտոռնոս պատերազմական նաւը շրկեց որ ըրու նից զԽահէյտաւ, և սուլտանը փախաւ և ապաւինեցաւ յՕռոքէ: Գալլիացոց հովանաւորութեան ներքէ: Այս լոյն վրայ Գալլիոյ վարչութիւնը յիշեց Սկոպային մարտանաւը, ինչպէս ըսինք:

Սակայն երկուց Պետութեանց վարչութիւնք ալ կը փափաղնի որ հաշտութեամբ և սիրով լմննայ խնդիրը, և այս առթիւ գծուին պաշտօնական սահմանք, որպէս զի յապագային թիւրթմացութիւնք ըլլան:

Նոյեմբեր 21ի հեռագիրք կը ծանուցանեն՝ որ Գալլիոյ և Խոսէրոյ մէջ այնքան տարիներէ ի վեր վիճաբանեալ վաճառականական դաշինքը վերջապէս հաստատուեր է: Այս առթիւ Գալլիոյ վարչութիւնը՝ Պատուոյ լեդէօնի մեծ ժապաւնէր տուաւ կանգնալու ծովակալին՝ պաշ-

տօնեայ արտաքին գործոց և Լուսցցադի, որ նախկին պաշտօնեայ Ելեմտից յիտալիա, ներկայիս կը գտնուէր ի Գալլիա և զազանապէս կ'աշխատէր այս գործոյն յարմարութեան :

Յ Ո Ւ Ն Ա Ս Յ Ա Ն

Թագաւորական ընտանիքը որ կը գտնուէր ի Դանիմարքա, զարձաւ ի Պիրէնէս և Աթէնք և շատ եռանդուն և սիրալիկ ընդունելութիւն գտաւ Ժողովրդէն, մանաւանդ տարածուած ըլլալով այն լուրը թէ Գեորգիոս իշխանը կրէտէի բարձրագոյն գործակատար անուանուեր էր չորս պետութիւններէն :

Թագաւորին գալտեսէն վերը Զայմիս պաշտօնաւորներ հրաժարեցաւ փափազելով որ կըրկին նորոգուած ներկայանայ խօսարարին : Թագաւորը զարձեալ Զայմիսի յանձնեց պաշտօնարարին կազմութիւնը :

Զ Ւ Ն Ա Ս Յ Ա Ն

Զինական արքունեաց կազմութիւնը խորհրդաւոր և անթափանցելի կերպարանք մը առած է : Ամենազին լուրեր հաշակուեցան կայսեր նկատմամբ. նախ թէ թաւնաւորուեցաւ, ապա թէ մեռած է : այժմ կ'ըսուի որ ունի Աղբառնոր Գ Զարին հիւանդութիւնը :

Այս ամէնը թերեւս շինծու լուրեր են, իւր ձեռքէն իշխանութիւնը առնելու նպատակաւ : Այս յայտնի է որ արքունեաց մէջ մեծ ընդդիմութիւն մը ձևացած էր իրեն զէմ որուն զուլիս էր մայր կայսրուհին, Եւրոպացեաց յամենայնի տեղիք տալուն համար : Հիմայ մայր կայսրուհին է որ կը կառավարէ և այս իւր կառավարութեան նեցուկ առած էր բազմաթիւ բանակ մը որ Պէքէին թով հաւաքեր էր և զոր բանագործեցաւ ցրուելու : Եւրոպիոյ պետութեանց բողոքին վրայ, Անգլիա ամէն զիպաց պատրաստ ըլլալու համար, զօրաւոր նաւատորմի մը կազմեր էր ի Ուէյ-Հայ-Վէյ, զոր ցրուեց առ ժամա, բայց միշտ շինական ծովու լուսն մէջ պահելով : Եւրոպիոյ պետութիւնք կը սպասեն նոր բաժիններու, արդէն Ռուսստան զինուորապէս բռնեց նաև Նիու-Չուանի նաւահանգիստը և Անգլիա անհնար է որ հաւատարմաւ մը չընդունի : Զինատանի վարչութիւնը շփոթ դրութեան մը մէջ կը գտնուի : զոր աւելի եւս կը շփոթեն զինքը չըլկապատող եւրոպացի պետութիւնք : որոնք զիմած են զօրացեալ աւարտութեան մը : Ներկայիս մեծ

մրցումն և պայքար կայ երկութեաց շինուելուքէն որ գծեր ձեռք բերելու :

Ռուսիա Մանչուրիի մէջ իւր ստացած մասը և Պորտ Արթուրը շատ յառաջագմ վիճակի մէջ դրած է : փութով հեռագրիք, թղթատարութիւնք ապահով վիճակ առած են : Անգլիոյ լրագրիք կը խօսին ընդդէմ վարչութեան, որ անհոգ մնացած է նկատմամբ Ուէյ-Հայ-Վէյի :

Ս Պ Ա Ն Ի Ա

Ի Սպանիա հրաժարեցաւ պաշտօնեայ Գոմազ, որովհետև համաժողով չէր իւր ընկերաց հետ՝ նկատմամբ Ֆրանկէթա երեսփոխանին բանտարկելութեան՝ խմբագրապետ Նացիոնալ լրագրին, որ յօդուած մը հրատարակած էր՝ թէպէտ արգիլուած ի գրաքննութենէ :

Այս հրաժարականը ունեցաւ իւր մեծ շաւաղ և կը կարծուէր՝ որ բովանդակ պաշտօնարանը բանագառուի հրաժարելու ինչպէս հրատարակած էր նաև պատերազմի պաշտօնեայն : Բայց որոս հրաժարականը ընդունելի չեղաւ : և Սպագաղ ծանոյց թագուհւոյն, որ Միացեալ Նահանգաց հետ դաշնախօսութեան ծանր և դժուարին պարագայից մէջ՝ պաշտօնարանի մը փոփոխութիւնը կրնար ադիտաբեր ըլլալ հայրենեաց :

Ս Ե Ր Բ Ի Ա

Սերբիա միշտ տաքնապեալ դրութեան մը մէջ կը գտնուի՝ Միլան թագաւորուհոր ներկայութեան պատճառաւ ի Սերբիա : Երբեք Ռուսիա չի կրնար հաշտ աչքով տեսնել այդ ներկայութիւնը :

Բէլգրատէն հեռագրի մը կը ծանուցանէ, որ երբեմն թագապահ Ռիստիլ երեսփոխանը, խոստացած է թագաւորին, ազատական կուսակցութիւնը պահել, զուրմ թողլով միայնակ զինքը, նորա երիտասարդ առաջնորդը, հաւանակօրդ թագաւորական ցեղին, և ապա ազատականներէն վարչութիւն մը կազմելով, դատապարտել տալ զՌիբարաց իբրեւ յանցաւոր ընդդէմ Նսրին Վեհափառութեան, ինչպէս եւրէր էր քիչ ամիս առաջ Պալիշ Արմատականաց առաջնորդին :

Սերբիա, ինչպէս նաև Բուլղարիա, ստեպ բուլղերն կը յղեն առ Բ. դուռը, որ իրենց պետութեան սահմանները չեն յարգուիր կամ յԱլբանիացեաց և կամ ի Թուրք զինուորաց :

Մ—Ն.